

Kela[®]

Takai jälstemtuärjjõs

Vuä'nkânji da čiõlggsânji | 2024

Yleinen asumistuki | Koltansaame

Siiskõs

Tuärjjõs jälstemkoolaid	3
Ķii vuäitt vuäžžad takai jälstemtuärjjõõzz?	4
Koid jälstemkoolaid vuäitt vuäžžad takai jälstemtuärjjõõzz?	7
Mâ'mmet vuäitak vuäžžad takai jälstemtuärjjõõzz?	8
Ooccmõš da mähssmõš	16
Näai't Kela kääzzkâstt	19

Tuärjjõs jälstemkoolaid

Vuäitak vuäžžad Kelast takai jälstemtuärjjõõzz, jõs tuu puätti lie occka.

Takai jälstemtuärjjõõzz mie'rren lij vie'kkted tuu jälstemkooläadvui'm.

Tän brosyyr pue'tti seeidain mušttlet, måkam vuõ'jjin takai jälstemtuärjjõõzz vuäitt vuäžžad.

Brosyyrâst vuä'pstet še, mõõn jiânai jälstemtuärjjõõzz vuäitt vuäžžad.

Brosyyr looppâst lie teâđ tõ'st, mä'htt takai jälstemtuärjjõõzz oo33ât.

Brosyyr peäggat ee'jj 2024 vue'jjest.

Lââ'ssteâđ nee'ttest da te'lfoonâst

Kela tuärjjõõzzi pirr vuä'pstet nuõrttsää'mkiõ'lle adrõõzzâst
www.kela.fi/nuorttsaamkioll

Takai jälstemtuärjjõõzz pirr vuä'pstet tää'rkben Kela lää'ddkiõllsaž seeidain
www.kela.fi/yleinen-asumistuki

Jõs tu'st lie kõõčcmõõžž, vuäitak säittad kääzzkõsnâamra
020 692 210

Ķii vuäitt vuäžžad takai jälstemtuärjjõõzz?

Takai jälstemtuärjjõõzz vuei'tet mä'hssed õout ooumže le'be määng oummu poorrâmkâdda.

Poorrâmkoo'ddin juu'rdet oummuid, kook jälste põõššjen seämma azlmest. Takainalla poorrâmkâ'dd lij kaallâž, äävkuiei'm le'be piâr. Õhtt oumaž še vuäitt lee'd poorrâmkâ'dd.

Vuäitak vuäžžad takai jälstemtuärjjõõzz, jõs jälstak

- vuâkrrazlmest
- jiijjad vuässõsazlmest
- jiijjad piârripõörtâst
- aassâmvuõiggâdvuõttazlmest
- vue'ssvuä'mstemazlmest.

Kelast vuäitt vuäžžad jälstummša še jeältõkvuäžžai jälstemtuärjjõõzz, mätt'tõõtti jälstemlââ'zz le'be säälдатвеä'kkvuõđ jälstemveä'kkvuõđ. Tai tuärjjõõzzi pirr peäggtet jii'jjez brosyryn.

Takainalla vuäitak vuäžžad tâ'lk õout jälstummuž tuärjjõõzz vuârstes.

Koid jälstemkoolaid vuäitt vuäžžad tuärjjõõzz?

Vuäitak vuäžžad jälstemtuärjjõõzz ouddmiärkkân täid jälstemkoolaid:

- **vuäkrraazzâlm:** vuäkrr di čää'cc- da paakkeem-määus
- **jiijjad vuässõsaazzâlm:** va'sttök, aazzâmläain koorg di čää'cc- da paakkeem-määus
- **jiijjad piärripõrtt:** kiiddâlm häiddamkool da aazzâmläain koorg
- **aassâmvuõiggâdvoottaazzâlm:** ââ'nnemva'sttök, aazzâmläain koorg di čää'cc- da paakkeem-määus
- **vue'ssvuä'mstemaazzâlm:** vuäkrr di čää'cc- da paakkeem-määus.

Čää'ccmäus da paakkeemkoolaid priimât jälstemkoollan, jõs mäausak tõid jeä'rben vuäkr le'be va'sttõõgg lââ'ssen. Čää'ccmähssan priimât 20 eu'rred mäanpâ'jest oummu õõl.

Paakkeemkoollan priimât 46 eu'rred mäanpâ'jest, jõs poorrâmkââ'ddest lij õhtt ooumaž. Jõs poorrâmkâdda ko'lle mänggaz, paakkeemkoolaid lââ'zztet 16 eu'rred juõ'kk lââ'ssoummu õõl.

Jõs jälstak piärripõõrtâst, jälstemkoollan priimât häiddamkoolaid le'be koolaid, kook šâ'dde čää'zzest, paakkummšest da piärripõõrt jee'res koolain. Primmsallaš häiddamkoolai šorradvoõtt lij meä'rtõllum lää'jjest.

Jõs tu'st lij aazzâmläinn, jälstemkoollan priimât 73 prosee'nt le'be âlddsin koumm neelljadvue'zz lääinai koorgin.

Mâ'mmet vuäitak vuäžžad takai jälstemtuärjjöõzz?

Jälstemtuärjjös vuäitt lee'd jäänmõsân 80 prose'ntted
le'be nellj viiðadvue'zz jälstemkoolain.
Määusak â'te jälstemkoolainad pâi uu'ccmõsân
20 prosee'nt le'be õõut viiðadvue'zz jiõõč.

1.4.2024 ää'ljee'l jälstemtuärjjös vuäitt lee'd
pââ'jmõsân 70 prose'ntted jälstemkoolain.
Mâḡḡa tõ'st määusak pâi jiõõč
oo'ccmõsân 30 prose'ntted jälstemkoolainad.

Jälstemtuärjjöõzz jeät kuuitâg mahssu pukin jälstemkoolain,
pe'ce primmsallaš jälstemkool lie meä'rtõllum lää'jjest.

Lää'jjest meä'rtõõlât še jäänmõsjälstemkoolaid
le'be šuurmõs jälstemkoolai eu'rrmeä'r,
koon vuâðald vuäitt vuäžžad jälstemtuärjjöõzz.

Jõs tuu jälstemkool lie šuurab ko jäänmõsjälstemkool,
vuäitak vuäžžad jälstemtuärjjöõzz jäänmõsân
jäänmõsjälstemkoolai mie'ldd.

Jäänmõsjälstemkoolaid vaaike azlmest jälsteei
vuõräsoummi da päärnai lååkkmie'rr di aazzâlm sâjjõskâ'dd.

Aazzâlm sâjjõs

Kåå'dd lie juõkkum neellj jou'kķe jälstummuž hââ'dd mie'ldd.

Vuõssmõs jou'kķe kooll tâ'lķ He'Issen.

Nuu'bb jou'kķe ko'lle

- Espoo
- Kauniainen
- Vantaa.

Kuälmad jou'kķe ko'lle

• Hyvinkää	• Lahti	• Riihimäki
• Hämeenlinna	• Lappeenranta	• Ruä'vnjargg
• Joensuu	• Lohja	• Seinäjoki
• Jyväskylä	• Mikkeli	• Sipoo
• Järvenpää	• Nokia	• Siuntio
• Kajaani	• Nurmijärvi	• Tampere
• Kerava	• Oulu	• Turku
• Kirkkonummi	• Pori	• Tuusula
• Kouvola	• Porvoo	• Vaasa
• Kuopio	• Raisio	• Vihti.

Neelljad jou'kķe ko'lle puk jee'res kåå'dd,
tâ'lķ ij Ålandd.

Ålaand kåå'dd ko'lle jiijjâs-i jou'kķe.

He'Issen kooll 1.4.2024 ää'ljee'l seamma jou'kķe
ko Espoo, Kauniainen da Vantaa.
Mâḡḡa tõ'st joouk lie tâ'lķ kolmm.

Ouddmiârk

Õuddimiârki eu'rrmeä'r lie viõggâst 1.4.2024 ää'ljee'l.

Päälâg jäälast õhttu vuâkrrazlmest He'Issnest.
Son mähss vuâkr 800 eu'rred mäân-pââ'jest.
Õhttu jälsteei oummu jälstemkoollan
vuei'tet He'Issnest priimmâd
jäänmõsân 563 eu'rred mäân-pââ'jest.
Päälâg jälstemtuârjjõõzz meä'r la'skkeet â'te
563 eeu'r mie'ldd.
Tõn jeät la'sk'kkuku Päälâg vuâkr le'be 800 eeu'r vuâdald.

Å'll jäälast õhttu vue'llposttše'k'ken Kee'mm-gåardest.
Son mähss vuâkr 291 eu'rred mäân-pââ'jest.
Õhttu jälsteei oummu jälstemkoollan Kee'mm-gåardest
vuei'tet priimmâd jäänmõsân 394 eu'rred mäân-pââ'jest.
Å'll jälstemtuârjjõõzz meä'r la'skkeet â'te vuâkr
le'be 291 eeu'r mie'ldd,
ko vuâkr mie'rr ij mõõn jäänmõsjälstemkoolai pâ'jjel.

Vuâdđjiõččvasttõs

Ouddâl ko loopplaž jälstemtuârjjõs lij se'lvv,
jälstemkoolain kie'ppeet vuâdđjiõččvasttõõzz

Vuâdđjiõččvasttõõzz meärra vaaikte

- vuõrâsoummi da päärnai lååkkmie'rr poorrâm-kåå'ddest
- poorrâm-kåå'dd bruttopuätti mäân-pââ'jest.

Bruttopuätti lie puätti,
koin jie leäkku valddum meädda piid.

Mõõn šuurab puätti lie,
tõn šuurab lij vuâdđjiõččvasttõs.
Jõs puätti lie samai occka,
vuâdđjiõččvasttõs ij leäkku ni voo'ps.

Puätti

Jälstemtuârjjõõzz meärra vaaikte

- tiännâz (ouddmiârkkân pä'lkkpuâđ,
ko'st lij tuejjuum tiânâskeä'ppõs)
- kapitaalpuätti (ouddmiârkkân vuâkrrpuätti da
teä'ggruõkkmi koorg)
- määng tuârjjõõzz (ouddmiârkkân reâuggmarkkântuârjjõs,
mätt-teä'gğ, jeältõõgg da puõz3âlpei'vvteä'gğ).

Jälstemtuârjjõõzz meärra jie vaaikât

- tiõttum tuârjjõõzz (ouddmiârkkân pi'rğgeemtuârjjõs,
päärnažlââ'ss, mätt-tie'gğ huõlteeipââjõs le'be
roodnairuâtthåaid tuârjjõs)
- mättlâinn
- poorrâm-kåå'dd vue'llâkksaž päärna puätti
- sät'tõõggvârrsa puätti (ouddmiârkkân ä'rbb le'be
skiânkk).

Tu'st fe'rttai i'lmmed puk puättjääd
jälstemtuârjjõsooccmõõžžâst.

Kela vuäžž teâđaid mahssum paa'lkin
še puâdrekestee'rest.

Muu'st i'lmmed Kelaa'je,
jõs puättjad lâssne le'be keäppne.

Tiânâskeä'ppōs

Tiânâskeä'ppōzzin juu'rdet tōn,
što juō'kk poorrâmkaa'dd vuázla õ'httela'skkuum tiânnsin
kie'ppeet 300 eu'rred määnpää'jest.
Kela ij â'te vää'ld tän suum lokku,
ko tōt la'skkad jälstemtuärjō'sse vaaikteei puättji meä'r.

Tiânâskeä'ppōzz vuei'tet tuejjeed pä'lkkpuättjest,
jie'llemvue'kktoi'mmjummuž puättjest da mäddtääl
puättjest.

Tiânâskie'ppummuž jeä't tuejjuku teänab 1.4.2024
ää'ljee'l, ko lää'kk mottai.
Mån̄ḡa tō'st puk puätti vaaikte jälstemtuärjō'sse.

Vuážžak lââ'ssteâđ puättji vaaiktōōzzâst
jälstemtuärjōōzz meärra Kela ne'ttseeidain.

Mä'htt tuärjōōzz meä'r la'skķeet?

Jälstemtuärjōōzz meä'r la'skķeet nääi't:
Jälstemkoolain kie'ppeet vuōššân vuâđjiōččvasttōōzz.
Jälstemtuärjōs lij 80 prosee'nt suumâst, kää'tt pääcc.

1.4.2024 ää'ljee'l jälstemtuärjōs lij 70 prose'ntted
suumâst.

Vuäitak ärvvtōöllâd Kela ne'ttseeidai la'skķeem-mašina
veäcka, mä'mmet vuážžak jälstemtuärjōōzz (läädas):
www.kela.fi/laskurit

Ouddmiârkk

Õuddimiârki eu'rrmeä'r lie viõggâst 1.4.2024 ää'ljee'l.

Jääkk jäälast õhttu vuäkrrazlmest Turku-gåårdest.

Aazzâlm vuäkr lij 700 eu'rred mänpââ'jest.

Jakku puättjen lij mätt-tie'gğ,

mii lij 279,38 eu'rred mänpââ'jest.

Ko Jakku puätti lie occka,

vuâđjiõččvasttõs ij leäkku.

Jakku jälstemkoollan vwei'tet priimmâd

jäänmõsân 447 eu'rred mänpââ'jest.

Jälstemtuärjjõõzz meä'r la'skķeet

jäänmõsjälstemkoolai mie'ldd.

Tõn jeät la'skķkuku Jakku vuäkr le'be 700 eeu'r vuâđald.

Jakku jälstemtuärjjõs lij

70 prosee'nt jäänmõsjälstemkoolain

le'be 447 eu'rred $\times 0,70 = 312,90$ eu'rred mänpââ'jest.

Jääkk mähss jälstummšest jiõčč

387,10 eu'rred mänpââ'jest

$(700 \text{ eu'rred} - 312,90 \text{ eu'rred} = 387,10 \text{ eu'rred})$.

Ooccmõš da mähssmõš

Ooz3 takai jälstemtuärjjõõzz nee'ttest:

www.kela.fi/neetttest

Taa'rkst ooccmõõžžâst,
mõök meâlddõõzz tõ'st â'lğge lee'd.
Meâlddõõzzid vuäitt tääimted nee'ttest.

Vuäitak ooccâd tuärjjõõzzid še lomaakkin,
koon vuäžžak Kela konttrin da ne'ttseeidain:

www.kela.fi/lomaakk

Kela pää'staddrõs lij

Kela

PL 10

00056 KELA

Vuäitak hâiddad miâlggâd puk aa'sšâad te'lfoonâst.

Jälstemtuärjjõõzz vuäitt vuäžžad mââikiõ'tte 1 määnpâ'jest.
Jõs haa'lâäk vuäžžad tuärjjõõzz
ouddmiârkkân odđee'jjmannust vue'ljee'l,
ooccmõš âlgg lee'd Kelast tä'lvvmannu loopp räjjä mõiõnee'st.

Ko Kela lij kiõtt'tõöllâm ooccmõõžžad,
vuäžžak päikksad tu'mmstõõgg.
Tu'mmstõõggâst i'lmmtet tuärjjõõzz meä'r,
vuâđ da mä'hssempeei'v.
Vuäžžak tu'mmstõõgg te'l še,
jõs tu'nne ij leäkku miõttum tuärjjõs.

Kela mähss tuärjjõõzz tuu baŋkktiil õõl
määnpâ'j 1. baŋkkpeei'v.
Jõs haa'lâäk, Kela vuäitt mä'hssed jälstemtuärjjõõzz
še vuõ'i'ğğest vuo'krjejjä.

Kela tää'rkast jälstemtuärjjõõzz ee'jj kõõski.
Jälstemtuärjjõõzz vuei'tet tää'rksted tän ääi'jben,
jõs jie'llemvuâkkad mottai.

I'lmmtet, jõs vuâkkad mottai

Jõs jie'llmad mottai,
tõt vuäitt vaaikted tuu Kelast vuäžžum tuärjjõõzzid.
Muuttâs vuäitt kuõskkâd ouddmiârkkân jälstummuž,
puättjid, reâuggmõõžž le'be piârri.

Muu'st i'lmmted muttsin Kelaa'je.
Vuäitak tuejjeed tõn nee'ttest, te'lfoonâst le'be konttrest.

Tuu vasttõõžžâst lij peä'lstad ainsmâ'tted,
što Kelast teâđ lie vuõ'i'ğğest .
Te'l tuärjjõõzz määu'set tu'nne vuõigg meä'r.

Jõs tu'mmstõõggâst lij vââ'kk

Jõs Kela tu'mmstõk lij tuu miõlâst puästtad,
vuäitak ooccâd tu'mmstõ'kke muttâz.

Vuäžžak tu'mmstõk-kee'rj mie'ldd vuäppõõzzid tõ'st,
mä'htt muttâz ooz3ât.

Jõs tu'st lie kõõččmõõžž,
vää'ld vuõššân õhttvuõđ Kelaa'je.

Nee'ttest vuäitak

- ooccâd tuärjjõõzzid
- vuõltteed meâlddõõzzid
- taa'rksted ooccmõõžžad vue'jj
- vuõltteed saaggid
- i'lmmted muttsin
- looppted tuärjjõõzz.

Kela nuõrttsää'mkiõ'lle

Nuõrttsää'mkiõllsa ne'ttseeid:
www.kela.fi/nuorttsaamkioll

Nuõrttsää'mkiõllsa brosyyr:

Jeältõõgg da jee'res jeältõkvuäžžai tuärjjõõzz

Mätt'tõõđi da veä'rğğõõlgtõsnee'kk

Pi'rğğeemtuärjjõs

Puõccmõš da lää'mesvuõtt-tuärjjõõzz

Pä'rnnpiârri

Reâugte'mesvuõtt

Säursmâttmõš

■ Takai jälstemtuärjjõs

Ålggjânmin Lää'ddjânma le'be

Lää'ddjânmost ålggjânmid

Nuõrttsää'mkiõllsaž brosyryid vuätt pri'nttjed
nee'ttest addrõõzzâst:

www.kela.fi/brosyyr